

ULUSLARARASI KIZILAY KIZILHAÇ HAREKETİ VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI İÇİN AFET YARDIMINDA DAVRANIŞ KURALLARI

Uluslararası Kızılay ve Kızılhaç Topluluğu ve ICRC* tarafından birlikte
hazırlanmıştır.

Amaç:

Bu Davranış Kuralları Rehberi, davranışlarımızın standardının korunmasını amaçlamaktadır. Mülteci kampının düzenlenmesi ya da gıda ihtiyacının hesaplanması gibi operasyonel ayrıntılarla ilgili değildir. Daha çok sivil toplum kuruluşlarının (STK) afetlere müdahalesi ve Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay'ın amaçlarının pekiştirilmesini ve etkili, bağımsız yüksek standartların araştırılmasını amaçlamaktadır. Kuralların yer aldığı rehber, insani yardımın standartlarının sürdürülebilmesi için örgütlerin kabul etmiş olduğu, isteğe bağlı bir yasadır. Davranış Kuralları, silahlı çatışma durumlarında uluslararası insan haklarına uygun olarak yorumlanmalıdır.

***Destekleyenler:** Caritas Internationals, Katolik Yardım Hizmetleri, Uluslararası Kızılay ve Kızılhaç Birliği Federasyonu, Uluslararası Çocukları Koruma İttifakı, Lüteriyen Dünya Federasyonu, Oxfam, Kiliselerin Dünya Kurulu, Kızılhaç Uluslararası Komitesi (İnsani Yardım için Yürütme Komitesinin Üyeleri)

Tanımlar:

Sivil Toplum Kuruluşları (STK): Buldukları ülkenin hükümetinden bağımsız olarak kurulan, hem ulusal hem uluslararası kurumlar ifade etmektedir.

Kamu Yarına Sivil Toplum Kuruluşları (KYSTK): Bu metinde ilgili ifade Uluslararası Kızılay ve Kızılhaç Hareketi, Uluslararası Kızılay Komitesi, Uluslararası Kızılay ve Kızılhaç Birliği Federasyonu ve üye ulusal kuruluşları kapsayacak şekilde kullanılmıştır. Bu yasa özellikle afetle mücadeleye katılan Kamu Yararına Sivil Toplum Kuruluşları ile ilgilidir.

Hükümetler Arası Kuruluşlar (HK): İki ya da daha çok hükümetten oluşan kuruluşları tanımlar. Tüm Birleşmiş Milletler kurumlarını ve bölgesel kuruluşları kapsamaktadır.

Afetler: Afetler yaşamların yitirilmesi, insanların büyük acı ve üzüntüler çekmesi ve büyük maddi kayıplara neden olan felaketlerdir.

1 İnsani zaruriyet önce gelir

İnsani yardım alma ve sağlama hakkı tüm ülkelerin tüm vatandaşlarının faydalanabileceği temel bir insani ilkedir. Uluslararası toplumun bir üyesi olarak, insani yardıma ihtiyaç duyulan her yerde bunu sağlamak adına sorumluluğumuzu kabul ediyoruz. Bu nedenle afetten etkilenen topluluklara engelle karşılaşmadan ulaşabilmek için söz konusu sorumlulukları yerine getirmek asli önem taşımaktadır. Afetlere müdahalede en temel motivasyonumuz insan ıstırabının dindirilmesidir. Sağladığımız insani yardım partizan ya da siyasi bir nitelik taşımamaktadır ve böyle görülmemelidir.

2 Yardım, yardım alan kişilerin ırk, din ya da milliyetine bakılmaksızın ve her hangi bir olumsuz ayırım yapılmaksızın sunulur. Yardıma dair öncelikler yalnızca ihtiyaçlar temelinde hesaplanır.

Mümkün olan her yerde, sağlanacak yardım afet kurbanlarının ihtiyaçları ve mevcut kapasite dikkate alınarak sağlanmalıdır.

Programlarımızın tümünde, yardımlarımızın dengeli olarak dağıtılmasının önemini göz önünde bulundurmalıyız. İnsanların çektiği acılar nerede olursa olsun hafifletilmelidir; yaşam bir ülkenin bir yerinde değerli olduğu kadar diğer yerinde de değerlidir. Bu nedenle sağladığımız yardım, yardıma duyulan gereksinimin boyutlarını yansıtmalıdır.

Bu yaklaşımı uygularken, afet riski yüksek topluluklarda kadınların oynadığı kritik rolün bilincindeyiz. Bu kritik rolün önemsizleşmediğinden, programlarımız sayesinde desteklendiğinde emin olacağız. Evrensel, tarafsız ve bağımsız bu ilkelerin uygulanması, yalnızca biz ve ortaklarımızın gerekli kaynaklara ulaşabildiği ve afet kurbanlarının bu yardımlara adil bir şekilde erişebildiği takdirde daha etkili olabilir.

3 Yardım belli bir siyasi ya da dini duruşa katkıda bulunmak için kullanılmayacaktır

İnsani yardım bireylerin, ailelerin ve toplulukların ihtiyaçlarına göre sağlanmalıdır. Kamu Yararına Sivil Toplum Kuruluşlarının (KYSTK) belirli bir siyasi görüşü ya da dini inancı benimsemesine bakılmaksızın, yardımın bu görüşten bağımsız sağlanması gerektiğini kabul ediyoruz.

Yardımanın sağlanması ve dağıtılmasında belirli bir siyasi görüşü benimsemeden ya da dini inancı kabul etmemeden yapacağımıza söz veriyoruz.

4 Hükümet dış politikasının bir aracı olarak hareket etmemeye çalışacağız

KYSTK'lar hükümetlerden bağımsız hareket eden kurumlardır. Bu nedenle bizler kendi ilkelerimiz ve uygulama stratejilerimizi biçimlendirir ve kendi bağımsız ilkelerimiz ile örtüşmediği müddetçe hiç bir hükümetin politikasını uygulama amacında olmadığımızı kesin ve açık olarak ifade etmekteyiz.

Bilerek ya da bilmeyerek siyasi, askeri ya da hükümetleri ya da başka kurumlar için önemli olan ekonomik bilgilerin kurumumuz ya da çalışanlarımızın kullanılarak elde edilmesine izin vermeyecek ve yardımı gönderen hükümetlerin bir dış politika aracı olarak kullanılmayacağız.

Kabul ettiğimiz yardımları ihtiyaçları karşılamak için kullanacağız. Bu yardım, ne bağışlanan fazla eşyalardan kurtulmak ne de belli bir bağışçının politik çıkarı doğrultusunda yapılmayacaktır.

İlgili bireyler tarafından çalışmalarımızı desteklemek için gönüllü iş gücü ve finans sağlanmasına değer veriyor, destekliyor, ve böylesi gönüllü motivasyon ile desteklenen eylemlerin bağımsızlığına önem veriyoruz. Bağımsızlığımızı korumak adına tek bir finans kaynağına bağımlılıktan kaçınacağız.

5 Kültür ve geleneklere saygı göstereceğiz

İçinde çalıştığımız topluluk ve ülkelerin kültür, yapı ve geleneklerine saygı göstermeye gayret edeceğiz.

6 Afete Müdahaleyi yerel kapasiteler üzerine kurma girişiminde bulunacağız.

Tüm insanların ve toplulukların afet anında zayıf yönleri olduğu gibi afetle mücadele kapasiteleri de vardır. Mümkün olan her yerde, bu kapasiteyi yerel personellerle çalışarak, yerel malzemeler satın alarak ve yerel şirketler ile ticaret yaparak güçlendireceğiz. Mümkün olan her yerde yürütme ve planlama içindeki ortaklar kadar yerel KYSTK'la ile de birlikte çalışmalı ve hükümetin yerel yapılarının ayrıldığı yerlerde iş birliği yapmalıyız.

Acil yardım çalışmalarımızda koordinasyonuna başlıca öncelik tanıyacağız. Bu koordinasyonda kurtarma operasyonlarının doğrudan içine olan ülkeler ve BM temsilcilerin yer alması en iyi uygulama olacaktır.

7 Afete müdahale yardımlarının yönetimine programdan yararlananların katılımını sağlayacak yollar bulunmalıdır.

Afete müdahale yardımı hiç bir zaman faydalanan kişilere dayatılmamalıdır. Etkin yardım ve kalıcı rehabilitasyona, programdan faydalananların yardım programının tasarım, yönetim ve uygulamasına dâhil edilmesi ile en iyi şekilde ulaşılabilir. Yardım ve rehabilitasyon programlarımızda toplumsal katılımı sağlamaya çalışacağız.

8 Yardım gelecekteki zayıflıkları azaltmak için olduğu kadar temel ihtiyaçları karşılamak için de sağlanmalıdır

Her türlü yardım eylemi, olumlu ya da olumsuz şekilde, uzun vadede gelişimi etkiler. Bunu göz önünde bulundurarak, yardımdan faydalananların gelecekteki felakete karşı zaafalarını aktif biçimde azaltan ve sürdürülebilir yaşam tarzı oluşturmayı destekleyecek olan yardım programları uygulamaya çalışacağız. Yardım programlarının tasarım ve yönetiminde çevresel kaygılara özel dikkat göstereceğiz. Uzun vadede faydalanıcıların dış yardıma bağımlılığı ortadan kaldırmayı amaçlayacağız.

9 Kendimizi hem yardım etmeye çalıştığımız hem de kaynak kabul ettiklerimiz karşısında sorumlu tutuyoruz

Bizler afet sırasında genellikle yardım ihtiyacı olanlarla yardım etmeyi isteyenler arasındaki ortaklıkta kurumsal bir bağ olarak görev yaparız. Bu yüzden kendimizi her iki tarafa karşı sorumlu tutarız. Bağışçılar ve bu bağışlardan faydalananlar ile tüm ilişkilerimiz açık ve şeffaf bir tutum içinde olmalıdır. Faaliyetlerimizin raporlanma gereğinin hem finansal hem de etkilerinin ölçülmesi açısından önemli olduğunun farkındayız. Yardım dağıtımlarının uygun şekilde izlenmesi ve afete müdahalenin etkisinin düzenli değerlendirilmesi konusundaki sorumluluğumuzun bilincindeyiz. Ayrıca yaptıklarımızın etkisi ve bu etkiyi sınırlayan ya da arttıran faktörleri açık bir şekilde raporlamaya çalışacağız. Programlarımız değerli kaynakların israfının en aza indirgenmesi için profesyonellik ve uzmanlığın yüksek standartları dayanacaktır.

10 Bilgilendirme, tanıtım ve reklam etkinliklerimizde afet kurbanlarını umutsuz objeler olarak değil onurlu insanlar olarak tanıtacağız

Herhangi bir faaliyette afet kurbanına eşit bir ortak olarak saygı duyulması hiç bir zaman unutulmamalıdır. Kamu bilgilendirmelerimizde afet kurbanlarının yalnızca kırılganlıkları ve korkularının değil, kapasite ve emellerinin öne çıkarıldığı objektif bir afet durumu tablosu çizeceğiz.

Kamuoyu ilgisini arttırmak için medya ile iş birliğine gidilen durumlarda yardımı azami seviyeye çıkarma ilkesinin önüne geçecek propaganda amaçlı iç ve dış taleplere izin vermeyeceğiz. Yardımdan faydalanan kişiler ya da personelinin güvenliği söz konusu olduğunda ya da kişilere sağlanan yardımın zarar görme ihtimalinin olması durumunda basında yer alma hususunda diğer kurumlarla rekabete girmekten kaçınacağız.